

10. října 1925 vystupoval Adolf N., který byl ve smyslu návrhu obeslán jako zástupce katolického konkurenčního komitétu, nikoli jako zástupce tohoto komitétu, nýbrž jednal za »římsko-katolickou farní obec«. Adolf N. svolení ke vkladu onoho břemena nedal. Toto svolení dáno jest teprve v protokolu ze dne 23. října 1925 a pochází od »podepsaných katolických členů zastupitelstva obce K.«, mezi nimiž Adolf N. vůbec nepřichází. Dle stěžovatelky prý jest toto místní obecní zastupitelstvo výlučně oprávněno k tomu, by obstarávalo záležitosti farní obce. K tomu uvéstí jest toto: V §u 35 zákona ze dne 7. května 1874, čís. 50 ř. zák. vymezen jest pojem farní obce; je to souhrn katolíků téhož ritu bydlících v jednom farním obvodu. Dle §u 52 téhož zákona měly býti bližší předpisy o ustavení a zastoupení farních obcí vydány zvláštním zákonem. Zákon tento dosud nebyl vydán; nařízením ministerstva kultu a vyučování ze dne 31. prosince 1877, čís. 5 ř. zák. z 1878 bylo obstarávání záležitostí katolických farních obcí i nadále ponecháno zastupitelstvu místních obcí, ale zároveň řečeno, že stěžovatelka přehlíží, že obor působnosti kostelních konkurenčních výborů (komitétů, stavebních výborů), které v jednotlivých zemích dle zvláštních zemských zákonů pozůstávaly, nebyl oním nařízením dotčen. Ve Slezsku jsou tyto poměry upraveny zákonem ze dne 15. listopadu 1863, čís. 2 z. zák. pro Slezsko z 1864, a jsou dle §u 12 tohoto zákona zvláštní takové komitéty, a to pětičlenné, tam, kde k farnímu kostelu jest přiděleno více místních obcí nebo dílů jejich. Členové komitétu jsou voleni přidělenými obcemi, a komité volí si ze sebe předsedu jako výkonný orgán, kdežto komité samo dle §u 14 jest pro církevní konkurenční věci prohlášeno za orgán usnášení činící a dozorcí. Tudiž ve Slezsku v takových farních obvodech, kde jsou kostelní konkurenční stavební výbory, přísluší zásadně činnosti, ku kterým by byla povolána místní obecní zastupitelstva, těmto výborům. Dle přípisu okresní politické správy v Č. patří k římsko-katolické farnosti v K. katolíci z obce K., části T. a Č. a jest tu »kostelní konkurenční stavební výbor« (Kirchenbaukonkurrenzkomitee), zastoupený předsedou Adolfem N-em. Za tohoto stavu věci nelze Adolfu N-ovi upřítí oprávněnost k tomu, by jednal za onu právnickou osobnost, jejíž majetek má býti sporným zápisem zatížen, a zejména, aby jménem jejím napadl usnesení, jímž oproti předpisu § 76 knih. zák. nařízen byl z moci úřední vklad, o nějž jde.

Čís. 6227.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n.).

»Učitelský pensijní ústav pro vdovy a sirotky učitelské v Brně« jest sociálně pojišťovacím ústavem ve smyslu §u 31 čís. 3 zákona.

(Rozh. ze dne 31. srpna 1926, Rv II 448/26.)

Výpověď, již dal žalované z bytu ve svém domě »Učitelský pensijní ústav pro vdovy a sirotky učitelské v Brně«, ponechal proce sní soud prvního stupně v platnosti. Důvody: Jedná se o otázku, zda-li jest žalující ústav pokládati za ústav sociálně pojišťovací ve

smyslu § 31 zák. o ochraně nájemců. Žalovaná snaží se dokázat, že žalující ústav není sociálně pojišťovacím ústavem dle §u 31., nýbrž soukromým pojišťovacím ústavem, na nějž se § 31 nevztahuje, poněvadž není náhradním ústavem za veřejnoprávní pojišťovací ústavy, když u něho také premie příspěvkové a poskytované podpory nespočívají na matematicko-technických zásadách. Toto tvrzení není opodstatněno. Jednak potvrzuje ministerstvo sociální péče, že pojišťování i hospodaření tohoto ústavu děje se dle příslušných ustanovení zákona o zapsaných pokladnách pomocných ze dne 16. července 1892, čís. 202 ř. zák. podle zásad pojišťovací techniky, jednak ze stanov zjištěno, že účelem ústavu jest pojišťování pensí vdovských, sirotčích, pohřebního, dětských výbav a nemocenských podpor, tudíž vesměs úkoly, které obstarávají jiné veřejnoprávní korporace, nemocenské pokladny a pod., zejména také budou míti obstarávat nově zamýšlené ústavy pro sociální pojišťování. Jest tedy žalující ústav, jak z uvedeného zřejmo, náhradním ústavem, jak jej mají na mysli jednak § 31 zák. náj., jednak rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 9. února 1926, č. j. Rv II 54/26 (čís. sb. 5747), o kterém se právě žalovaná v podání svém došlém po skončeném jednání zmiňuje. Pak-li toto rozhodnutí prohlašuje, že § 31 vztahuje se na pensijní ústav úrazové pojišťovny, uvádějíc, že nerozhoduje počet členů, byť sebe nepatrnější, tím spíše jest zákona (§ 31) použití na žalující ústav, kterýž pojímá v sebe celou řadu členů ze stavu učitelského, jejich vdovy a sirotky, kromě toho plní četné další sociální úkoly, zejména poskytnutí slev a laciného použití lázní v případě nemoci a pod. Že pak ústav a jeho pojišťovací hospodaření děje se na podkladě matematicko-technických pojišťovacích výpočtů, bylo zřejmo z přesných pojišťovacích tabulek, které ústav předložil, dále z toho, že, jak zjištěno z protokolní knihy, byl dne 16. září 1909 oznámen ve schůzi přepočítaný elaborát, vypracovaný autorisovaným pojišťovacím technikem o pojišťovacích fondch ústavu. Ústav pak podléhá kontrole a dozoru ministerstva sociální péče a toto ministerstvo potvrdilo, že jest jej pokládati za soc. pojišťovací ústav ve smyslu §u 31 zák. náj. O d v o l a c í s o u d n a padený rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Soud odvolací sdílí právní názor prvního soudce, že žalující ústav jest pokládati za sociálně pojišťovací ve smyslu §u 31 zák. o ochr. náj. Ani zákon ani materialie (tisk. č. 5091 a 5113) nepodávají nutného vysvětlení. Motivy vládního návrhu a sociálně politického výboru uvádějí jako důvod pro vyloučení bytů a místností oněch domů, jež jsou v držbě sociálně pojišťovacích ústavů, jednak, že u těchto ústavů nelze se obávati zneužívání neomezeného práva k výpovědi, jednak, aby jím bylo umožněno provozování rozumné bytové politiky. Následkem toho jest řešiti spornou otázku, zda žalující ústav je sociálně pojišťovacím ústavem, s povšechného hlediska. Sociální pojištění je souborem hospodářských zařízení, majících za účel zabezpečiti vrstvám hospodářsky slabým pro případ nemožnosti výdělku nebo smrti živitele rodiny právní nárok na jisté, hlavně peněžité dávky, jimiž má býti zabráněno hroziící jinak hospodářské pohromě pojištěnců a jejich rodin. Úkolů sociálního pojištění ujal se stát původně jen částečně (nemocenské a úrazové pojištění dělníků, pojištění horníků a pensijní pojištění soukromých zaměstnanců). Další vývoj tohoto po-

jištění pohyboval se v tom směru, že bylo rozšířeno na veškeré hospodářsky slabé vrstvy lidu (soukromé a veřejné zaměstnance a osoby samostatně hospodařící) a pro případy invalidity a stáří (zákony ze dne 9. října 1924, čís. 221, 20. června 1925, čís. 148 a 15. října 1925, čís. 221 sb. z. a n.). Pokud sociální pojištění nebylo tak rozsáhle vyvinuto, utvořily se jednotlivé soukromé organizace, které svým členům poskytovaly pojištění, nyní veřejnoprávně upravené. Podle stanov (§ 1) bylo také účelem žalujícího ústavu, pojišťovati pense vdovské a sirotčí, pohřebné a nemocenské podpory, tedy zabezpečovati v kruzích učitelstva, jež zákonům o pensijním a nemocenském pojištění dosud nepodléhalo, tytéž důležité sociální potřeby a zájmy, které jsou předmětem sociálního pojištění. Tímto svým účelem, kterému dle stanov slouží a který jedině je rozhodným pro otázku, zda pojišťovací ústav má býti považován za sociálně pojišťovací, poskytuje proto žalující ústav ony výhody, jež zákony v různých oborech sociální ochrany nuceně zavedly, a liší se také podstatně od jiných pojišťovacích ústavů založených na zisk. Neboť podle stanov (§ 7) jsou k dosažení účelů shora uvedených zřízeny jednotlivé fondy, do nichž plyne veškeré jmění a veškerý příjem ústavu. Tím odpovídají stanovy arciž jen ustanovení zákona ze dne 16. července 1892, čís. 202 ř. zák. (§ 1, 27 a 28), na jehož základě jsou zřízeny. Poněvadž se nejedná o pojištění povinné, nepadá na váhu, zda žalující ústav jest ústavem náhradním ve smyslu Šu 65 zák. ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. z roku 1907 ve znění zákonů ze dne 25. června 1914, čís. 138 ř. z. a 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. Ostatně má žalující ústav podle Šu 7 zák. čís. 202/1892 vždycky možnost, by, přizpůsobě se náležitostí tohoto zákona, stal se náhradním ústavem pro pensijní a nemocenské pojištění. Není proto třeba provedením důkazů žalovanou nabídnutých zjišťovati organizaci žalujícího ústavu, která ostatně vysvítá již z jeho stanov. Na základě předchozího uvážení dospívá soud odvolací ku přesvědčení, že žalující ústav jest považovati za ústav sociálně pojišťovací ve smyslu Šu 31 zák. o ochr. náj.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání a uvedl v otázce, o niž tu jde, v

d ů v o d e c h:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvody podle č. 2, 3 a 4 Šu 503 c. ř. s., nelze přisvědčiti. Při řešení této rozepře bylo se předem zabývatí otázkou, zda žalující ústav nebyl při výpovědi bytu žalované vázán předpisy § 1 a násl. zákona o ochraně nájemníků ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n. a zda mu lze přiznati osobovanou právní povahu ústavu sociálně pojišťovacího ve smyslu Šu 31 čís. 3. tohoto zákona. Nejvyšší soud již ve svém rozhodnutí ze dne 17. prosince 1925, č. j. Rv I 2033/25 čís. sb. 5567, k němuž dovolání odkazuje, uvádějíc téměř doslovně větší část jeho důvodů, podrobně se obíral důvodovými zprávami k ustanovení Šu 31 čís. 3 zákona, zdůrazniv, že zákonodárce vyloučil platnost předpisu zákona o ochraně nájemníků při domech, jsoucích od 1. listopadu 1918 ve vlastnictví veřejných korporací nebo sociálně pojišťovacích

ústavů, u nichž důvodně mohl se nadíti a předpokládati, že nebudou této zákonné výhody zneužívat. Ježto pojmu a rozsahu sociálně pojišťovacích ústavů při tom nevymezil, zejména neomezil této výhody jen na sociální pojišťovací ústavy zbudované na zásadě nuceného pojištění, nelze upřít výhody ani ústavům jiným, pokud sledují stejný účel sociálního pojištění, jsouce založeny stejně jako nemocenské nebo úrazové pojišťovny na zásadě vzájemnosti, a pokud uhrazují náklady se sociálním pojištěním spojené pouze pojistnými příspěvky svých členů, byť jen dobrovolně placenými, lišíce se od soukromých pojišťoven podstatně tím, že u těchto jest nositelem pojistného břemene určité společenstvo, jež k úhradě pojistného rizika má zvláštní kapitál, kdežto u sociálních pojišťovacích ústavů je nositelem rizika soubor pojištěných osob, sloučených společnými zájmy pojišťovacími v určitém stavu, jenž má za účel pojišťování tak zv. sociálních škod, vznikajících pojištěncům buď ztrátou nebo zmenšením výdělečné schopnosti, buď úrazem, nemocí, invaliditou a pod., za něž dostává se jim náhrady pojistnými podporami, nebo jinými opatřeními (důchody a p.) ze společných fondů, utvořených z pojišťovacích příspěvků členů ústavů. Nesejde ani na tom, že počet pojištěnců jest omezen na určitý stav, jako v tomto případě. Oba nižší soudy, zkoumajíce účel a činnost žalujícího ústavu zcela případně podle jeho stanov, dospěly ku správnému závěru, že žalující ústav má ony vlastnosti sociálně pojišťovacích ústavů, zejména, že získává úhradu pro pojišťovací výdaje jen z příspěvků členů, plynoucích do pěti zvláštních fondů pojišťovacích, jichž postačitelnost k plnění závazků ústavu jest i občasně přezkoumávána dle zásad pojišťovací techniky (§ 7 stanov), jak první soud zjistil i z vyjádření ministerstva sociální péče ze dne 4. března 1926, čís. 2112 (F 2) 1926. Byla-li žalujícímu ústavu právem přiznána právní povaha sociálně pojišťovacího ústavu ve smyslu odst. (3) §u 31 zákona o ochr. náj. č. 48/1925 sb. z. a n., jest tím již vyloučeno u žalobce použití omezujícího předpisu zákona o soudním svolení k výpovědi (§ 1 zákona) a nelze se ani zabývatí otázkou, zda v tomto případě mimosoudní výpověď žalované se srovnává se zásadami, jež sleduje zákon o ochr. náj., ježto v §u 31 čís. 3 nestanoví zákon ztrátu výhody pro případ, že by právní podmínky v něm vyjmenované nešetřily při výpovědi svých nájemníků těchto zásad.

Čís. 6228.

Zdržuje-li se otec nezletilého manželského dítěte ve stálém úředním postavení jako státní zaměstnanec mimo území historických zemí Československé republiky a nezletilec nežije s ním ve společné domácnosti, určuje se příslušnost opatrovnického soudu nezletilcova podle jeho trvalého pobytu v historických zemích.

(Rozh. ze dne 1. září 1926, Nd I 334/26.)

N e j v y š š í s o u d rozhodl záporný spor o místní příslušnost mezi okresními soudy v Říčanech a v Turnově a poručenským úřadem I. stoly v Rimavské Sobotě k obstarávání opatrovnických záležitostí ohledně